

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 28/03-24

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 23. júla 2003 v senáte zloženom z predsedu Jána Mazáka a zo sudcov Juraja Horvátha a Jána Lubyho prerokoval sťažnosť Ing. J. T., bytom Ž., zastúpeného advokátom JUDr. D. Ch., Ž., ktorou namietal porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu v Žiline v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 453/00 o zaplatenie sumy 250 000 Sk s príslušenstvom, a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo Ing. J. T. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu v Žiline v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 453/00 p o r u š e n é b o l o .

2. Ing. J. T. priznáva primerané finančné zadost'učinenie vo výške 30 000 Sk (slovom tridsaťtisíc slovenských korún), ktoré mu je Okresný súd v Žiline povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Okresný súd v Žiline je povinný uhradiť Ing. J. T. trovy právneho zastúpenia v sume 8 796 Sk (slovom osemtisíc sedemstodeväťdesiatšesť slovenských korún) na účet právneho zástupcu advokáta JUDr. D. Ch., Ž., do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. IV. ÚS 28/03-8 z 26. februára 2003 podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prijal na konanie sťažnosť Ing. J. T., bytom Ž. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. D. Ch., Ž., ktorou namietal porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu v Žiline (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 453/00.

Na základe výzvy ústavného súdu sa k prijatej sťažnosti písomne vyjadrili obaja účastníci konania. Okresný súd v podaní sp. zn. Spr 3022/02 z 22. mája 2003 uviedol: „*Judikatúra ÚS týkajúca sa priet'ahov v konaní je snád' najprepracovanejšia a z obsahu spisu je všetko zrejmé. Problémy súdnictva a nášho súdu takisto.*“ Prílohou podania bolo vyjadrenie zákonnej sudkyne: „*Vzhľadom na veľký počet vecí v senáte nie je objektívne v mojich možnostiach konať vo všetkých veciach priebežne a vytýčiť 1. termín pojednávania*

vo veci skôr ako 2 roky po podaní návrhu. Prvý termín pojednávania bol vytýčený na 14. 4. 2003, pojednávanie bolo odročené za účelom vypočutia svedkov.“

Sťažovateľ prostredníctvom svojho právneho zástupcu podaním doručeným ústavnému súdu 10. júla 2003 uviedol: „Čo sa týka vyjadrenia predsedu Okresného súdu v Žiline, tento všeobecnými problémami súdnictva zastiera subjektívne príčiny prietáhov na tomto súde. (...) Predseda súdu na dve písomné sťažnosti navrhovateľa v predmetnej veci ani nereagoval, z čoho je zrejmé, že nereagoval ani vo vzťahu k prietáhom konania voči konajúcej sudkyňi. (...) V predmetnej veci sudkyňa do 2 rokov nezabezpečila ani odoslanie vyjadrenia odporcu navrhovateľovi v rámci prípravy prvého pojednávania. (...) O jednoduchosti sporu svedčí skutočnosť, že po prvom pojednávaní konanom 14. 4. 2003 došlo medzi účastníkmi k dohode, odporca dlžnú sumu uhradil, na základe čoho navrhovateľ zobral návrh v celom rozsahu späť. Súd uznesením zo dňa 3. 6. 2003 konanie zastavil. Tento súdny spor trval vinou prietáhov v konaní zo strany sudkyne 27 mesiacov (...)“

Ústavný súd so súhlasom účastníkov podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde sťažnosť prerokoval na svojom zasadnutí bez prítomnosti účastníkov, ich zástupcov a verejnosti len na základe písomne predložených vyjadrení účastníkov a súdneho spisu.

Predmetom konania bolo namietané porušenie základného práva sťažovateľa zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru vo veci vedenej na okresnom súde pod sp. zn. 7 C 453/00 o zaplatenie 250 000 Sk ako odmeny za výkon športovej činnosti podľa zmluvy o spolupráci z 12. februára 1997 a dodatku č. 2 k citovanej zmluve.

Sťažovateľ uviedol, že na okresnom súde podal žalobu 14. marca 2000 proti Mestskému športovému klubu Žilina o zaplatenie sumy 250 000 Sk s príslušenstvom. Po uplynutí jedného roka od podania žaloby sťažovateľ 21. marca 2001 žiadal okresný súd vo veci konať. K náprave nedošlo. Sťažovateľ preto podal 10. septembra 2001 predsedovi okresného súdu sťažnosť na nečinnosť súdu. Napriek uvedeným postupom, na ktoré súd nereagoval, s odstupom takmer troch rokov od podania žaloby nie je vo veci konané.

Sťažovateľovi ako žalobcovi nebolo predložené ani prípadné vyjadrenie žalovanej strany. Pritom z hľadiska obtiažnosti veci ide o nenáročný spor.

Sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd po prejednaní sťažnosti vydal tento nález:

- „1. Právo Ing. J. T. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a čl. 48 odst. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 odst. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd Okresným súdom v Žiline, v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 453/00 porušené bolo.*
- 2. Okresnému súdu v Žiline v konaní vedenom pod sp. zn.: 7 C 453/00 prikazuje konať bez zbytočných prietáhov.*
- 3. Ing. J. T. priznáva primerané finančné zadostučinenie vo výške 150.000,- Sk, ktoré je Okresný súd v Žiline povinný vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti nálezu.*
- 4. Okresný súd v Žiline je povinný uhradiť trovy právneho zastúpenia advokátovi JUDr. D. Ch., advokátska kancelária, Ž. vo výške 10.540,- Sk.“*

II.

Z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania a zo spisu okresného súdu ústavný súd zistil tento priebeh a stav konania:

Dňa 14. marca 2000 podal sťažovateľ okresnému súdu žalobu o zaplatenie sumy 250 000 Sk s príslušenstvom.

Sťažovateľ listom z 21. marca 2001 požiadal okresný súd o konanie vo veci.

Dňa 6. apríla 2001 okresný súd vyzval žalovaných na vyjadrenie sa k návrhu sťažovateľa.

Dňa 10. septembra 2001 podal sťažovateľ sťažnosť na nečinnosť súdu adresovanú predsedovi okresného súdu.

Sťažovateľ listom doručeným okresnému súdu 8. apríla 2003 podal svoje stanovisko k vyjadreniu odporcu z 2. mája 2001.

Pojednávanie okresného súdu 14. apríla 2003 bolo za účelom dokazovania a predvolania svedkov odročené na 29. máj 2003.

Po pojednávaní 14. apríla 2003 došlo medzi účastníkmi k dohode o urovnaní sporného nároku sťažovateľa.

Podaním doručeným okresnému súdu 27. mája 2003 sťažovateľ žiadal konanie v celom rozsahu zastaviť, pretože medzi účastníkmi sporu došlo k uzavretiu zmieru.

Okresný súd uznesením z 3. júna 2003 konanie v celom rozsahu zastavil.

III.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa ods. 3 citovaného článku ústavy môže ústavný súd svojim rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 citovaného článku ústavy boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa ustanovenia čl. 48 ods. 2 prvej vety ústavy „*Každý má právo, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných priet'ahov (...).*“

Sťažovateľ namietal porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy z dôvodu zbytočných priet'ahov v súdnom konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 7 C 453/00 o zaplatenie 250 000 Sk s príslušenstvom.

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo inom štátnom orgáne sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstráni. K stavu právnej istoty dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Preto na splnenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy zásadne nestačí, aby štátne orgány vec

prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony bez ohľadu na ich počet, ak vo veci právoplatne nerozhodli (napr. I. ÚS 98/99, II. ÚS 64/99).

Otázku existencie zbytočných priet'ahov v konaní, a tým aj porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru ústavný súd podľa svojej konštantnej judikatúry (napr. II. ÚS 813/00, IV. ÚS 74/02) skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu podľa:

- a) právnej a faktickej zložitosti veci,
- b) podľa správania účastníka konania,
- c) spôsobu, akým v konaní postupoval súd.

a) Predmetom konania je návrh s'ťažovateľa na zaplatenie 250 000 Sk s príslušenstvom ako odmeny za výkon športovej činnosti podľa uzavretej zmluvy o spolupráci s'ťažovateľa a Mestského športového klubu Žilina z 12. februára 1997 a dodatku č. 2 citovanej zmluvy.

Ústavný súd konštatuje, že ide o nárok s'ťažovateľa na plnenie z platnej zmluvy o spolupráci, teda o vec právne a fakticky nenáročnú. Okresný súd v dobe od podania návrhu (14. marec 2000) okrem výzvy adresovanej odporcovi na vyjadrenie sa k návrhu s'ťažovateľa (6. apríl 2001) do nariadenia pojednávania (17. marec 2003) nevykonal žiadne úkony. Podľa názoru ústavného súdu skutková a právna zložitosť veci nemohla mať v posudzovanom prípade vplyv na vznik zbytočných priet'ahov v konaní.

Okresný súd vo vyjadrení zákonnej sudkyne v citovanom liste nepriamo priznáva zbytočné priet'ahy v konaní, ktoré však odôvodňuje veľkým počtom vecí v senáte.

V súlade s medzinárodným štandardom uplatňovania dohovoru sa ustálil názor, že nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť súdne konanie, nezbavuje štát zodpovednosti za zbytočné priet'ahy v súdnom konaní (II. ÚS 120/02, IV. ÚS 15/03). Povahu objektívnych príčin možno priznať právnym udalostiam, ale uplatnenie ústavou

zaručeného práva sa nemôže zmariť nenáležitým správaním štátnych orgánov, ktoré v mene štátu zabezpečujú uplatnenie práv zaručených ústavou (I. ÚS 145/02).

Z tohto dôvodu námietka okresného súdu spočívajúca v odvolaní na veľký počet nevybavených vecí nemá povahu okolnosti, ktorá by vylučovala alebo znižovala zodpovednosť okresného súdu za prerokovanie vecí a rozhodovanie bez zbytočných priet'ahov.

b) Správanie s'ťažovateľa ako účastníka konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní došlo k zbytočným priet'ahom.

Na základe predloženého spisu ústavný súd konštatoval, že správanie s'ťažovateľa neovplyvnilo zbytočné priet'ahy v konaní.

c) Tretím kritériom, na základe ktorého ústavný súd hodnotil, či v uvedenom konaní došlo ku zbytočným priet'ahom, bol postup okresného súdu.

Preskúmaním doterajšieho postupu okresného súdu ústavný súd z vyžiadaného spisu sp. zn. 7 C 453/00 zistil neefektívnu činnosť a nečinnosť okresného súdu, ktorý od podania žaloby (14. marec 2000) až do odoslania spisu ústavnému súdu (14. júl 2003) vykonal nasledovné úkony: vyzval odporcu na vyjadrenie sa k návrhu s'ťažovateľa (6. apríl 2001) a nariadil pojednávanie (17. marec 2003). Vo veci pojednával 3. júna 2003 a rozhodol o zastavení konania. V odôvodnení uznesenia okresný súd uviedol: „Podaním doručeným tunajšiemu súdu 27. 5. 2003 zoberal navrhovateľ svoj návrh v celom rozsahu späť a žiadal konanie zastaviť, nakoľko medzi sporovými stranami došlo k uzatvoreniu dohody o urovnaní sporného návrhu, na základe ktorej predmet sporu odpadol. (...) Odporca vyhlásil, že so späťvzatím návrhu na začatie konania súhlasí (...).“ Uznesenie nadobudlo právoplatnosť 28. júna 2003.

Ústavný súd konštatuje, že túto neefektívnu činnosť a nečinnosť okresného súdu, treba považovať za zbytočné priet'ahy konania v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy.

IV.

Ústavný súd rozhodol neprikázať v zmysle § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde okresnému súdu, aby vo veci konal, pretože vec bola právoplatne skončená.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti žiadal o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia vo výške 150 000 Sk z dôvodu, že nečinnosťou súdu sa ocitol v stave právnej neistoty sprevádzanej i hmotnou ujmu a dopadom na sociálne pomery jeho rodiny.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde *„Ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha“*. Z ustanovenia § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde vyplýva, že primerané finančné zadosťučinenie má povahu náhrady nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch. Podľa ods. 5 citovaného zákonného ustanovenia ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Ústavný súd uzavrel, že okresný súd porušil základné právo sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru. Na základe uvedeného mu ústavný súd priznal primerané finančné zadosťučinenie vo výške 30 000 Sk.

Pri určení výšky primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj Európsky súd pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. Súčasne sa pri tom riadil zásadou, že cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je iba reparácia nemajetkovej ujmy, nie prípadná náhrada škody, ktorá by sa po splnení zákonných podmienok mohla uplatňovať v konaní pred všeobecnými súdmi. Vo veci sťažovateľa súd viac ako tri roky ponechal navrhovateľa v právnej neistote,

hoci na to neexistoval žiaden ospravedlniteľný dôvod. Preto je namieste sťažovateľovi priznať primerané finančné zadostučinenie.

Ústavný súd rozhodol o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom advokátom JUDr. D. Ch., Ž. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd priznal sťažovateľovi úhradu trov konania v hodnote 8 796 Sk, a to za dva úkony právnej pomoci v hodnote 4 270 Sk (príprava a prevzatie veci a písomné vyhotovenie podania). Základom za dva úkony právnej pomoci bola nominálna mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky v prvom polroku 2002 vo výške 12 811 Sk. Ústavný súd priznal právnenému zástupcovi sťažovateľa dvakrát náhradu režijného paušálu po 128 Sk (§ 1 ods. 3, § 13 ods. 8, § 16 ods. 1 písm. a) a c) a ods. 4 a § 25 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb). Vyjadrenie právneho zástupcu sťažovateľa doručené ústavnému súdu 10. júla 2003 k stanovisku okresného súdu po prijatí na ďalšie konanie ústavný súd so zreteľom na jeho obsah nepovažoval za účelne vynaložené trovy právnej služby, a preto úhradu trov zaň nepriznal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. júla 2003